

JENEI LÁSZLÓ

Éberség

Gyöngyök távlatból

Múlt kedden a személyiségét meghazudtoló, nyitott, zöld ruhában libbent be az ajtón, s egyből azt mondta, megüti a guta. Mert ő ilyet még nem hallott, milyen vicces ez az egész. Hátranyúlt a tarkójához, aztán meggondolhatta magát, látszott a mozdulat törése, markában összefogta hosszú, szőkített haját. Nevetett, már odakint elkezdhetette, és a belépéskor elérte azt a szintet, amit a helyzetemhez leginkább megfelelőnek tartott. Ezzel van tele a feje, hogy felhozzon engem, pszichésen, mert hogy én beletörődöm a munkanélküliségbe.

Vera nevetett, villogtak a fogai, negyvenhét éves, és gyönyörű a fogsora. *Dzsentri-fi-ká-ció* – mondta a pofácskáit felfújva, a szokásos majdbepisilek mozdulattal rándult össze a teste, egymáshoz tapadtak a combjai. Aztán, nehogy megkérdőjelezek bármit is, szinte azonnal felegyenesedett, kisimult az arca, megnyugodva fújta egyet, majd elmagyarázta, min vihogtak a kht-nál fél napot. Állítólag a munkahelyén stílustanácsadó szélesíti az ismereteiket, havonta egyszer; nem látom a hatását. Bele se merek gondolni, mennyit kefél a hátam mögött.

Szóval Vera lepott meg ezzel a kifejezéssel, ugyanaznap szerzett ürmöst is, innen jegyeztem meg, bódulatomban tucatszor is elismételtem – *dzsentrifikáció*. Annyi rémlik a jelentéséből, hogy a felújított városrészbe a régi lakók helyett új, gazdagabb réteg települ be. Vera tudta, miért nem nevetek vele, ahol élünk, épp a fordítottja történik. Ez a baja a fiúknak, Zolinak is; havonta csak egyszer jön haza Pestről, egyetem mellett dolgozik valahová – azt mondja, programokat ír. Az anyja győzködte telefonon, hogy azt itthon is lehetne, van gépünk, meg mobilinternet, de Zoli nem akar jönni. Állítja, hogy jönne, ha tehetné, de szerintem hazudik, bűdös neki ez a környék. Pedig megmutatnám a gyerekeknek, milyen, ha sokáig nézi; tavaly a szemközti vízmosástól egészen a bukóig kivágták a fákat. A dombtetőnek mintha koronája lenne: mögötte a hatalmas belvárosi lakótelep tízemeletesének csúcsai látszanak. Úristen, mondtam Verának, amikor a kidőlt fák helyén támadt résben az első felbukkant, hiszen tényleg ott van. Mármint a lakótelep; pedig tudtam, Vera is tudta, mindenki tudhatja, merre van, de akkor is. A toronytetők éjjel még inkább hasonlítanak egy korona csúcsaihoz, az ablakok szikrányi fényei lennének rajta a drágakövek, ha meg tarlót égetnek a dombon, és sötétedésig nem fejezik be, a ragyogó csíkok úgy maradnak meg egy ideig a lejtőn, mint az aranyfüggők.

Mindez miért jutott az eszembe? Talán az ürmös miatt – ittam belőle az előbb –, talán azért, mert utólag rájöttem, hogy a szokásos galambszürke holmijai helyett aznap Vera valószínűleg nem miattam vett fel zöld ruhát.

*

Két óra múlt valamivel, ülök a galamblövé székemen, nem lehet sokat gondolkodni, hamar jön az első. A telek keleti oldaláról, az almafa tövéből a völgy egy arénának látszik, félkörben sorakoztatva ezernyi stratégiai pontot, ahonnan kiváló rálátás van a házunkra. Nem jövök zavarba, inkább kihívásnak érzem, komoly felismeréseket tartogat még számomra ez a helyzet, ha minden igaz. Nézem a galambokat a vén karosszékéből, lövöldözöm rájuk, célkeresztbe a szürkékkel, szoktam mondani részegen.

Egy éppen landol, húsz méterre sincs, a zsombékos részen pihen egy nagyobb göröngyön. Elvileg nem lenne szabad meghallanom a szárnycsattogást, rontja a találati és megsemmisítési arányt. Ettől függetlenül talán megvan, mert lebukott és nem tűnik fel sehol. Ez – hogy úgy mondjam – szakmailag releváns. Eleinte céltáblára lőttem, mert azt hittem, hogy a becsapódás hangja nem csupán bevési a lakosság tudatába a létezésemet, hanem éppenséggel némi többlettel szolgál majd; ezért is tettem a papírosból készült lőlapok mögé vaslemezt. A galambok viszont leesnek, ha eltalálom őket, és ebben ráadásként van valami vigasztaló.

*

Nem akarom becsapni magam, tudom, hogy vigaszra szorulok. Csak körül kell nézni. Gondozott porta a busz megállójától alig egy percre, csikkmentes előkert, egészben megmaradt beton járólapok. A kapun piros postaláda. Szép, de ez nem elég ahhoz, hogy az is maradjon. Az erőssége a fontos. Tegyük fel, ha támadás éri, ne legyen teljesen kiszolgáltatott. Minden nap átgondolom, mit tehetnék még.

Beáll a 14.35-ös busz. Még az index sárga jeleit lesem, amikor meglep a madár, mégse találhattam el, fölrepül a régi óvodai konyha hatalmas téglakéménye mellett, át a magas falak tövében lévő, takarítatlan kisudvar fölött, ahol néhány társának tetemét láthatja, ha lenéz – legalábbis azt hiszem, ott vannak, egy ideje terveztem, hogy utánajárok. A szerencsés túlélő óvatos, paskoló zajokkal távolodik, váratlanul hűvös szél támad, a nyakamba fúj, megborzongok.

Nem igazán tűröm jól a bizonytalanságot. Januárban megmozdult a lábam alatt a föld, mint később megtudtam, mindössze öt kilométeres mélységből jöttek a rengéshullámok – *igen kis mélységben pattant ki*, így írták az újságok. Lehet, hogy hiábavaló ez a sok aprómunka, amivel garantálni igyekszem legalább a minimumot? Muszáj erre is gondolnia valakinek. Vera hülyének tart, azt mondja, fogjam fel úgy, hogy egy védőréteg van a testemen, amitől nem tudnak a közelembé férkőzni, vagy ami még jobb: meg se látják. Nem fognak *beavatkozni*, így mondja, mintha sejtene valamit is a folyamatokból. Próbál rávenni, hogy sétálgassak a környéken, hiszen többfelé az erdőbe visznek a földutak. Nem ő van itthon egész nap, ráhagyom, hadd mondja. Amióta küzd a hormonjaival, nekem már elég belőle annyi, amennyit itthon tölt, nincsenek vele kapcsolatos vágyaim. Ezért nem is tudok neki elhinni semmit.

Vera nem látja, mi folyik itt, mert szereti, hogy a városban megkefélik, a nyelvén még ott az íze a másiknak, mit érdeklí, hová jön haza. Pedig láthatná, nem érnek semmit a kifinomultabb módszerek. Van ugyan egy ideje lovas járőr, meg szkvados járőr, konténerből kialakított rendelőbe jár az orvos, s van egy templom is, bár kívülről semmiben sem különbözik egy családi háztól – talán jezsuiták, vagy effélék,

állandóan nyitva a kapujuk. Mint a filmekben: ha üldöznek, biztosan bemenekülhetnék. Sok választásom nem lenne, egyetlen műút van a hegyek felé, ezen jár a busz valameddig, de tavaly úgy két kilométerrel fentebb beszakadt az aszfalt, s a hatóságoknak nem sürgős megcsinálni. Azóta alig van átmenő forgalom, csak néhány cifra és feszes sportruhába öltözött kerékpáros suhan át, van, amikor szemet gyönyörködtető, áramvonalas bolyban jönnek. A nők melle tisztán látszik, az emelkedőn az erőlködéstől kivágódnak a mellbimbóik. Aztán elsuhan a csapat, tetszik a tempójuk, ráadásul a seggük ájuldozik jobbra meg balra, néha olyan gyorsan, hogy semmire se marad időm. Nem győzöm állítani a puskán a távcsövet, ahogy távolodnak. A célkeresztben vannak, az biztos, sosem késném le, igazán stílusos nők, kár hogy a hajuk nem látszik a sisak alatt. Vera nem tud erről, de azt hiszem, megértené. Néha mintha közeledni akarna. Például míg eszem a vacsorát, ő is leül az asztalhoz, rejtvényt fejt, feltolja az újságot egészen a tányéromig, vigyáznom kell, ne érjek a kezéhez, ha kanalazok. Rászóltam már, de azt mondja, jobban látja, ha messzebb tolja. Ez megy a szűk mosdóban is, meg az ágyban. Félévenként, ha egyszer úgy vagyunk, akkor meg minek ez a kínkeserves kerülgetés, hogy jajistenem, kettesben vagyunk, zárt ajtók mögött, s ilyenkor mások talán... Nem tudom eldönteni magamban, szóljak-e neki, hogy hagyjuk. Attól tartok, megszakadna benne valami emiatt, mégiscsak nő, így azonban mintha egy akasztófa előtt udvariaskodnánk, ki menjen előre.

Mindig déltől érzem a délutánt, tizenkettőkor kezd fájni, hogy nemsokára ha zaér. Tudom, melyik busszal jön, addigra elteszem a puskát. A pisztoly a tokjával együtt van felakasztva, ott lóg a nappaliban a kétajtós szekrény oldalán.

*

Ha iszom egy kicsit, előfordul, hogy kisétálok Vera elé. Hetente egyszer bevásárol, segít nekik cipelni a busztól. Még senkit nem csaptak le fényes nappal, nem azért megyek, csak segíteni. Vera szerint a buszon kell észnél lenni, a gyerekek körmét megnövesztik és hegyesre vágják, hogy kiszakíthassák a nejlonszatyrokat.

Talán a galamb miatt gondolom így, de most is szeretném kint várni Verát, a megállótól ugyanis nincs messze az a belső udvar, kedvem támadt ellenőrizni a tetemeiket. A busz kerekeitől hurkásodott aszfalt, a várakozóknak kiképzett kis sziget, majd keskeny füves rész a lépcsőig; onnan nagyjából harminc méter a hámló falú, megvakult épület, a volt óvoda, a belső udvarra eshetnek, a támfal tetejéről is leszedtem már néhányat. Régóta készülök megnézni, de ki sétafikál arrafelé, a megálló mögött ők vannak.

Biztosan az ital is, a kíváncsiság is, hirtelen elindulok. A nyomós kút mellett mindig van víztócsa, a szomszédos elhagyott, még fel nem tört ház hátsó fala fejmagasságban teli van sáros lábnyomokkal. Ilyenek egyébként mindenfelé vannak, sokan játsszák ezt, Vera azt mondta, olyan, mintha freskót készítenének a fröcskölt vakolatra. Kelletlenül válaszoltam, hogy unatkoznak és kész.

Az egyik putri körül mindig kint van egy öregember, a színe, mint a gyenge kávé, majdnem mint a méz, de a testének nincs sűrűsége. Távcsóval szoktam nézni; most is kint van, őt lestem a vállam fölött, míg a kaput zártam. Csak ilyenkor lát engem, és ez megnyugtató. Valószínűleg mormol magában valamit, milyen üres az

utca, végre egy kis mozgás, nekem meg rögtön kedvem támad elvenni tőle ezt a kis közösségi élvezetet. Szeretem valami nagyon egzotikus és vad törzs tagjának gondolni, aki a ház mögött éveig gyakorolta, hogyan illessze a szájához egyetlen pillanat alatt a fúvócsövet. Utam során nem leszek hozzá közelebb harminc méternél.

Lassan kerülgetem a gödröket. A rég bezárt szénbánya légaknája egy feltartott ujjra hasonlít, az árnyéka óramutatóként jár körbe a telepen – most lépek át rajta, érzem a pulzusomon, hogy megtörtént. A jókora vastornyot eddig csak a korrózió támadta, nemsokára végleg levonul az amerikai, nem kell a szén az erőműbe. Ha egyetlen napra őrizetlenül hagyják, széthordja a nép. Éjszaka elszabadul a pokol, mindenhonnan neszek jönnek, babonából ki sem mondom, mi az, de tudom, és szerintem Vera is tudja. Onnan jönnek elő, amerre most megyek.

Le kell térni az útról, öt lépcső, mindegyik fok vizes, a gyerekeket szokták vödörrel elindítani. Lentről már jól látni azt a kis házikót, érthetetlen, mi lehetett valaha a funkciója, ablaktalan, egyetlen keskeny ajtónyílás vezet be az alacsony helyiségbe. Talán arra jó volt egykor, hogy a telep széli kutyás örök beálljanak az eső elől. Most lakják. Éjjel az aszfaltút melletti ostorlámpa fénye szűkösen elér a bejárata mellett nőtt bokorig, ha Vera hamar elalszik, s a szuszogásából hallom, hogy megpróbálhatom, kiállok még az ablakunkhoz, s távcsövön nézem, mi folyik. Emberek mozgását lehet sejteni, bemennek, kisvártatva kijönnek, ez megy hajnalig. Míg nézem őket, az agyam teljesen leáll, nem gondolok semmire, az idő is vánszorogni kezd. Amikor csend lesz, még maradok, nézem távcsövön a semmit, mintha egy fekete függöny elé lennék állítva, az agyam elutasít minden jelentést, nincs szüksége rám.

Közben leérek a völgy legaljáig, itt kettéválk az út. Az egyik visz a cigányokhoz, a másik a romos óvoda felé. Határozottan fordulok be, s amikor odaérek a tűzfalhoz, jól látszanak a felső téglasoron a lövésnyomok. Egy kis szakaszon félméternyit visszabontottak, ott lesek be. Sehol nincs madártetem, nincsenek galambok, maradványok. Most mit kezdek ezzel; hogy intonáljak, ha legközelebb Vera kérdez. Szótlatlan érek vissza az útelágazáshoz. Az öreg putrija felől kiáltást hallok, majd amikor egy asszony széthajtja az ajtónyílásban csüngő színes szalagokat, a vénember felém mutat, rám néz és egy körömnymi hófehér köpet zúg ki a szájából. Ugyanabban a pillanatban megcsillan két galamb teste az égen – hogyan csinálják vajon, mi fénylik rajtuk, hiszen vizesek nem lehetnek, a sötétebbik mégis, mintha úszna, úgy repül. Megcsillannak, akár a gyöngyök, ha kifordulnak valamiből.

